

ric o --- pert hom si metex ---», Desclot (§ 128, fets de 1284, *NCL* iv, 57.14). Era una frase molt corrent «passar d'aquest *segle* per 'morir' (p. ex. «fo passat d'aquest s.», doc. ross. de 1370, *InuLC*). En l'acc. 'centúria' ja en *BMetge* (*AlcM*), en *Fc. Alegre* (*DAG.*) i en el *Busa-N* («espay de cent anys»).

La forma catalana, generalment usada encara en els *Ss. XVI i XVII* (única registrada en els *DTO* i *Lacav.*), reculà ràpidament en el *XVIII* davant l'acastellanada *sigle*, per culpa dels predicadors castellanitzants; de manera que *Belv.* la considerava antiquada, i encara topava amb forta resistència en el primer quart del nostre, en què s'ha restaurat l'ús general de l'altra, i ara s'hi ha de ser intransigent.

Les pronúncies dialectals que indica *AlcM* no són les reals sinó massa transigents amb el castellanisme: la *s* en l'ús general té la mateixa extensió en tots els dominis dialectals; i la *e*, pertot la mateixa entre la gent que té punt a parlar bé. També degué ser general la pron. amb *ggl*, que és la que figura en el passatge citat de Desclot, en el ms. A, el més antic, *S. XIV*, i també en els *DTO* i *Lacav.*, així com en molts altres textos, en part grafiada com *tgl*; només en el *P. Val.* va recular això fortament, crec ja des de fa molt, com a conseqüència d'un afluirament general de les combinacions consonàntiques (*dotor, no pò venir* etc.): fins al punt d'afectar allí quasi tots els mots en *gl*, si bé encara s'hi manté la geminada en *rogle, Roglà* i alguns altres.

Amb el mateix caràcter mig-savi es troba en totes les llengües romàniques. Però sempre tindria ús força general pertot, des del romànic primitiu com es pot deduir del fet que ja llavors passà al basc comú *sekula* amb el valor gramaticalitzat 'mai, jamaí' (< pl. ll. *SAECULA*) on ha quedat estereotipat aquell ús ponderatiu comentat abans; d'altra banda sul. ant. *zekuru* 'segle', vasconitzat fonèticament en grau més antic i més profund (*Mitxelena, Fo Hí Vca*, 314).

DERIV.: *Seglar*, aplicada a les coses civils, i sovint també als individus del clero no monacal. Ja en el segle *XIII*: «—Ramon --- hom no sap si bé se pot seguir / d'anar als sarrayns ---: / per què, --- mudats aylor vostre desir. / —N'ermità, si fossen pauc li presicador, / e li clergue *setglar* e li frayre menor / e ---, / ço que vós havets dit fóra conseyl meylor; / mas, car en nostra fe, ha mant hom de valor / ---», Lull (*Desconhort*, 33.2, ed. Ross., p. 336); «canonges *seglars* --- canonges *reglars* ---», id. (*Blanq.*, *NCL* ii, 72.6). Després del parlament de Jaume I a les corts, exhortant a passar a Mallorca i deslliurar-la: «levaren-se canonges e clergues *seglars*, e monges --- e prelats --- e dixeren al rey que pensàs d'enantar --- lo feyt ---», Desclot (§ 21, ii, 74.23). *Seglarment*: sàtira de la monja que vol «anar *seglarment* ligada, / ab vestadura vanament taylada / ---» en un passatge poètic del jove Eiximenis, proficicat en el *Ll de les Dones*, § 296 (cita extensa s. v. *ricós, RIC*). *Asseglarar-se*

Rigorosament savis: *Secular* [*Lacav.*]. +*Secularista* ant. 'seglar', Eiximenis [*Dones*, p. 526.29]. *Secularitzar* [*isar, Lacav.*]; *secularitat* *Secularització*

CPT : *Multisecular. Plurisecular.*

1 Cf. l'ús paral·lel de *el món* i *aumon*, estudiat volum v, 768b1-37.

Segle, V. *sègol* i *cercle* *Segler*, V. *sèquia* *Seglit*, V. *sac* *Segment*, *segmentació*, *segmentar*, *segmentari*, V. *segar* *Segó*, abstracte, V. *segar*; concret, V. *segon* (*SEGUIR*)

SEGOL, del ll. *SĒCALE*, id. □ 1ª doc : 878-9.

«Modio uno de *segale*» en un doc. d'Eixalada que l'*InuLC* data de 878 i Aebischer de 879. «Dos panes de *segle* et un jornal a *segada* --- habees 10 sest. de *segle currentes* ---», doc. d'Arles-Costoja a. 1168 (*RLR* III, 289.9, 14); «garbes 60 inter *segle* et avena, et portant a Sono 20 tarnes de ligna», doc. de la primera meitat *S. XII* (*BABL* VII, 108).

En el seu *InuLC* cita Alart. «unum sesterium vilà de *segle*» l'any 1160 i molts d'aquesta variant en els segles *XIII-XIV*: «Fforment, de l'aymina: 1ª meala; ordi, miyl, vessa, avena, *segla*, faves: 1ª pugesa; cerons, 1 línos: 1 dr.; ---» en una llista de *corretadures*, corretatges, de Perpinyà, a. 1295 (*RLR* v, 87). «Un miger de *segla*» a. 1308 (*RLR* VIII, 50) «Un sac ab *segla*: una cordera» i «una archa ab *segla* fromentosa», doc. de Ribes a 1380 (*BABL* VI, 470, 473): on constatem amb seguretat que el mot en part es tornava femení, com ja podíem sospitar-ho, donada la freqüència de la grafia *-gla* en les cites anteriors (ja el 1295, data en què no sembla que *-a* i *-e* postòniques poguessin ja estar confoses del tot); al canvi de gènere devia ajudar molt la influència dels noms d'altres cereals en *-a*: *cvada*, *avena*, *xeixa*, *espelta*, *grana*, *bladeta* (fins *blada* va existir) «*Segla*: rochen» en el *Vocab. cat.-al.* de 1502 (lín. 1914).

També en tenim ja testimonis literaris des de ben antic, si bé en aquests abunda més l'altra variant fonètica: «un pa de *sègel* --- lo pa de *sègel* ---», *VidesR*, fº 50r2, on ho porta així el ms. més antic *P*, mentre que l'altre ms, també ross., i encara del segle *XIV* hi posa «un pa de *segla* --- lo pa de *la segla*», amb nou testimoni del femení; també *AVilanova-BSarriera* (1306) usen *sèguel* (*Reg Sanitatis*, *NCL* II, 135.3). «*Sèguel*, messa coneguda: typha», *Busa-N*. Quant a la variant *sègol* que avui ha predominat no en sé testimonis fins cap a la fi del *S. xv*, en el *Flos Medic.* i en *Cauliac*, així com en *OPou*: «--- ordi --- *sègol*: sécale; mill ---» (*TbPu.*, 325).

Totes tres varjants es justifiquen segons la fonètica històrica, car en català la *A* postònica interna sovint es conserva (*escàlem, galàpet*), però altres cops es perd (*dissabte*), i davant *-l* la *e* sol tornar-se *o* (*escàndel > àndol, Campdevànol, sàvol*)

Modernament també totes tres s'han usat literàriament; almenys les trobem en escriptors de les zones respectives. «De montanyes coronada, / Verge aimada / --- / el goig sou de Font-Romeu / --- / Oh senyora graciosa, / fructuosa, / vós feu naixer de les neus / *segle* rossa en els conteus», *JSebPons* (*Canta-Perdu*, p. 180): *segle* fem.; «lo blat, l'ordi, 1 *sèguel*, a cap preu, per les grans arribades que, segons diuen,